

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

2026. gada 5. jūnijs, Parīze

2026. gada Parīzes deklarācija „Uzticēšanās tiesu varai”

I. Ievads

1. Eiropas Savienība balstās uz tiesiskumu, un tiesu varas neatkarība ir viens no tās galvenajiem pīlāriem. Laikā, kad demokrātiskās iestādes saskaras ar pieaugošu skepsi un arvien lielāku spiedienu, sabiedrības uzticības saglabāšana tiesu varai ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Tiesnešiem ir būtiska loma demokrātijas aizsardzībā, nodrošinot, ka tiek aizsargātas tiesības un brīvības un ka visas valsts iestādes rīkojas saskaņā ar likumu.

2. Eiropas Tieslietu padomju asociācija (ENCJ) ir konsekventi apstiprinājusi, ka tiesu varas neatkarība un atbildība ir nedalāmas. Sabiedrības uzticēšanās ir atkarīga no abām. To stiprina pārredzama un uz nopelniem balstīta tiesnešu iecelšana, efektīvi atbildības mehānismi, augsti ētikas standarti un atklāta sadarbība ar sabiedrību.

II. Tieslietu padomju loma

3. Sabiedrības uzticēšanās tiesu varai prasa neatkarīgas iestādes, kas atbild par tiesu pārvaldību, kurām ir pieejami atbilstoši resursi un kuras ir pasargātas no politiskas iejaukšanās.

4. Tieslietu padomēm ir galvenā loma, nodrošinot, ka tiesnešu atlase, iecelšana, novērtēšana un paaugstināšana notiek saskaņā ar objektīviem, uz nopelniem balstītiem un pārredzamiem kritērijiem. Tiesnešu karjerai jābūt regulētai ar procedūram, kas ir pārbaudāmas un brīvas no nepienācīgas ietekmes.

5. Ir jāievēro augsti tiesnešu ētikas standarti, kuru pamatā ir atbilstošas vadlīnijas un apmācība. Vajadzības gadījumā ir jānodrošina taisnīgas un skaidri reglamentētas disciplinārās procedūras.

III. Sabiedrības uzticēšanās stiprināšana

6. Tradicionālie caurspīdīguma nodrošināšanas pasākumi joprojām ir būtiski, bet vairs nav pietiekami. Tiesu iestādēm ir nepārtraukti jāizvērtē sabiedrības attīstība un jāmeklē strukturēta atgriezeniskā saite no tiesu klientiem, juridiskajiem profesionāļiem un citiem tiesvedības dalībniekiem. Šāda atgriezeniskā saite var uzlabot tiesu sistēmas kvalitāti, pieejamību un sabiedrības uztveri par tās neatkarību, vienlaikus veicinot konstruktīvu dialogu starp tiesu sistēmu un sabiedrību.

7. Digitalizācija piedāvā nozīmīgas iespējas uzlabot tiesu pieejamību, efektivitāti un pārredzamību. Elektroniskās lietu pārvaldības sistēmas, digitālie pakalpojumi un plašāka sabiedrības piekļuve tiesu praksei var stiprināt uzticību tiesvedībai. Tajā pašā laikā digitālajai

pārveidei jāpaliek iekļaujošai, un tā nekad nedrīkst radīt šķēršļus tiem, kuri nespēj izmantot digitālos rīkus. Šīm pārmaiņām jābūt tiesu varas kontrolē.

8. Mākslīgais intelekts var atbalstīt tiesu darbu, samazinot administratīvo slogu un uzlabojot informācijas organizāciju. Tomēr mākslīgajam intelektam jāpaliek pakļautam nozīmīgai cilvēka uzraudzībai un jāievēro pārredzamības, atbildības, pārbaudāmības un nediskriminācijas principi. Tiesu lēmumu pieņemšana ir principiāli cilvēka funkcija, un to nedrīkst aizstāt ar automatizētiem procesiem.

9. Komunikācija ir būtiska sabiedrības uzticības sastāvdaļa. Tiesu varai būtu aktīvi jāizskaidro sava loma, tiesiskuma nozīme un tiesu lēmumu jēga, jo īpaši jautājumos, kas ir nozīmīgi sabiedrības interesēs. Komunikācijai jābūt skaidrai, pieejamai, pielāgotai dažādām mērķauditorijām un jānotiek caur atbilstošiem kanāliem, tostarp modernām digitālajām platformām.

10. Tiesneši jāuzskata par neatņemamu to sabiedrību sastāvdaļu, kurām viņi kalpo. Saskaņā ar tiesnešu ētikas un objektivitātes prasībām iniciatīvas, kas veicina labāku izpratni par tiesu varu un tās darbu, var ievērojami veicināt sabiedrības uzticības stiprināšanu. Tiesneši jāizglīto par nepieciešamību veidot un uzturēt sabiedrības uzticību, kā arī jāapmāca šim nolūkam nepieciešamajās prasmēs.

IV. Noslēgums

11. Sabiedrības uzticēšanās tiesu varai uzturēšana un stiprināšana prasa nepārtrauktu apņemšanos nodrošināt neatkarību, profesionalitāti, pārredzamību un atbildību. Tieslietu padomēm ir jāuzņemas vadošā loma, vadot tiesu varu cauri mūsdienu lielajām pārmaiņām, jo īpaši komunikācijas un digitalizācijas jomā.

12. Kā tiesu varas neatkarības garantētājām padomēm ir arī jānodrošina un jāuzrauga, lai tehnoloģiskās inovācijas, tostarp arvien plašākā mākslīgā intelekta izmantošana, kalpotu tiesvedībai, neapdraudot tiesnešu būtisko lomu, tiesiskumu un cilvēktiesības. Sabiedrības uzticēšanās tiks saglabāta tikai tad, ja modernizāciju pavadīs nelokāma cieņa pret tiesu neatkarību, cilvēka lēmumu pieņemšanu un tiesiskuma pamatvērtībām.